

(PLECS)

D'HISTÒRIA LOCAL

191

Directors: Ramon Arnabat (URV), Josep Santesmases (CCEPC)
 Coordinació d'aquest número: Manel Lopez Esteve
 Producció: L'Avenc
 Disseny original: Can Seixanta
 Tria de novetats: Hèctor Isidro (IRMU)
 Dipòsit Legal: B. 47.520-76
 ISSN 2339-6997
CONTIGUTS

EDITORIAL: Primera república...
 TEMES 1: La Primera República...
 TEMES 2: L'experiència de la...
 TEMES 3: Els insurgents...
 TEMES 4: La Primera República...
 PATRIMONI: La Primera República...
 RESSENYES
 TRIA DE NOVETAT
 TAULELL

1
2
6
10
14
18
20
22
24

Plecs d'Història Local és una revista trimestral que publica articles originals de recerca i reflexió sobre història local i comarcal i en divulga la producció editorial i les activitats en l'àmbit territorial de les terres de parla catalana.

MANEL LÓPEZ ESTEVE. Universitat de Lleida

PRIMERA REPÚBLICA, PODER MUNICIPAL I DINÀMIQUES LOCALS

L'11 de febrer de 1873 una sessió conjunta del Congrés i el Senat, constituïts en assemblea nacional, proclamava la República després de l'abdicació d'Amadeu de Savoia. Per primera vegada els projectes i el moviment republicà, des dels corrents més pròxims al radicalisme democràtic popular fins als estrictament liberals progressistes, trenquen la tradicional exclusió dels òrgans centrals de l'Estat. La nova República espanyola va fer els primers passos amb un govern provisional que tenia al davant una àmplia agenda de reformes polítiques i socials i l'expectativa d'articular una república espanyola federal. El desembre de 1874 tot el seguit d'expectatives i reformes del nou règim republicà van quedar anul·lades amb el cop militar que donaria lloc al règim de la Restauració. La breu experiència republicana iniciada el febrer de 1873 havia hagut d'afrontar tota una sèrie de conflictes de fons, la guerra carlina, les insurreccions cantonalistes avalades pel descontentament de les masses populars i la guerra contra els independentistes cubans, en els quals es va anar escolant el seu projecte de reforma social i de l'Estat.

A l'hora d'analitzar la Primera República arreu dels Països Catalans en el seu 150è aniversari hi ha una qüestió fonamental que les aportacions que conformen aquest número de *Plecs* posen en primer pla: la centralitat del poder municipal i de l'autonomia local per explicar l'agenda de reformes polítiques i socials dels republicans federals i la construcció de la nova república federal espanyola. El municipi va ser, en paraules d'Àngel Duarte, el territori preferit del republicanisme, la geografia més propícia per al seu desenvolupament organitzatiu, els seus projectes i la seva expansió cultural. El conjunt d'articles d'aquest número de *Plecs* incorpora, des de diferents enfocaments, aquesta dimensió central.

Per començar, l'article de Josep Pich ens ofereix una visió global de la Primera República al Principat posant l'accent en l'acció dels federals intransigents a Barcelona. En el segon

Il·lustració de la revista satírica *La Flaca*, 13 de març de 1873.

dels articles, Joan Pau Jordà s'analitza la Primera República a Mallorca posant-la en relació amb les polítiques locals desplegades pels mateixos republicans. Per la seua part, Jeanne Moisan desgrana els itineraris dels cantonalistes alacantins, centrant-se en la trajectòria de Tomàs Bertomeu, i la seua participació en la defensa del cantó de Cartagena. Xavier Granell reconstrueix l'impacte de la Primera República al conjunt del País Valencià i les diverses proclames cantonals. Per últim, en la secció de patrimoni Jordi Roca explica de manera detallada els espais de sociabilitat i de representació política de la Primera República a Barcelona. ■